

СТАНОВИЩЕ

От: доцент доктор Вяра Стойкова Жекова
Катедра „Мениджмънт на сигурността и отбраната“
Факултет „Национална сигурност и отбрана“

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ – област на висшето образование 9. Сигурност и отбрана, професионално направление 9.1. Национална сигурност, докторска програма „Организация и управление извън сферата на материалното производство (Управление на сигурността и отбраната)“

Автор на дисертационния труд: *Антон Николов Атанасов*

Тема на дисертационния труд:
„УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА СИСТЕМАТА ЗА БЮДЖЕТИРАНЕ
В МИНИСТЕРСТВО НА ОТБРАНАТА“

Научен ръководител:
полковник доцент доктор Галин Райнов Иванов

СОФИЯ - 2023

1. Актуалност и значимост на разработвания научен проблем

Представеният за становище дисертационен труд е посветен на значим и актуален за развитието и усъвършенстването на системата за бюджетирание в Министерството на отбраната на Република България въпрос, разгледан и представен от докторанта по нов, различен и интересен начин. Без съмнение, процесът „бюджетиране“ в Министерството на отбраната на Република България е определящ до голяма степен по отношение на състоянието на системата за национална сигурност. Независимо от въведеното програмно и ориентирано към резултати бюджетирание в министерствата и реализирането на другите елементи на реформата в бюджетната сфера, на дневен ред са предизвикателствата за тяхното постоянно усъвършенстване, повишаване на административния капацитет на участниците в бюджетния процес, делегиране на права и вменяване на отговорности по отношение на бюджета, и не на последно място - изграждане и усъвършенстване на съществуващата информационна среда за нуждите на бюджета чрез въвеждане на нови информационни технологии. Определяща по отношение на актуалността на изследвания въпрос е и високата динамика на процесите по планиране, програмиране и бюджетирание в сферата на сигурността и отбраната и необходимостта за развитие и усъвършенстване на натрупания опит в системата за бюджетирание в Министерството на отбраната на Република България.

Предизвикателствата пред националната сигурност, особено на фона на възникналите през последните десетилетия конфликти и кризи в регионален и глобален мащаб, налагат намирането на нови подходи и алтернативи за усъвършенстване на системата за бюджетирание в Министерството на отбраната. Ефективното управление на бюджета изисква средносрочно планиране, чрез което хоризонтът за създаване на фискална политика се разширява извън годишния бюджетен цикъл.

Всички държави членки на ЕС имат някаква средносрочна бюджетна рамка, но тези рамки се различават съществено по отношение на много аспекти: политически ангажимент, хоризонт на планиране, обхват, ниво на детайлност, формулиране на цели, изключване на определени позиции, договорености за пренасяне и задължителен характер, и др.

Системата за бюджетиране на страната, в частност в Министерството на отбраната на Република България, е необходимо постоянно да бъде развивана и усъвършенствана в степен, която да позволи на страната подобаващо участие в международен и глобален план, както и да бъде адекватна на динамично променящата се среда за сигурност - както вътрешна, така и външна. В този контекст, осигуряването на всеобхватност и гъвкавост при формирането и реализирането на фискалната политика на страната може да бъде постигнато само на основата на адекватна бюджетна рамка, както и на усъвършенствана и гъвкава система за бюджетиране, за да може страната ни да отговори достойно на предизвикателствата на нашето съвремие.

За защитата на националните интереси и достигането на националните приоритети на страната е необходимо системата за бюджетиране да бъде поддържана и усъвършенствана в необходимата степен за постигане на необходимите отбранителни способности както в национален, така и в съюзен формат. Това определя особено и значимо място, което има системата за бюджетиране в системата за сигурността и отбраната на страната.

Поздравявам докторанта Антон Атанасов по отношение на неговите научни търсения на изследването на този значим за българското изследователско пространство въпрос, още повече за сферата на сигурността и отбраната. Състоянието на системата за бюджетиране на страната се отразява пряко и върху състоянието и качеството на нейните

отбранителни способности, в контекста на предизвикателствата, идващи от динамиката на промените в средата за сигурност.

Специфичният характер и сложността на разглежданата проблематика ми дават основание да изразя мнението, че подхода на докторанта Антон Атанасов към изследване на усъвършенстването на системата за бюджетиране в Министерството на отбраната на показва системност и последователност при анализа на бюджетната и фискалната система, при нейното изследване и опитите за поглед върху нейното усъвършенстване.

Темата на дисертационния труд съответства на съдържанието. Това ни дава основание да направим извода, че разглежданата проблематика по отношение на усъвършенстването на системата за бюджетиране в Министерството на отбраната и ролята ѝ на фактор за успешното достигане на необходимите отбранителни способности на Република България както в национален план, така и на съюзно ниво, би подпомогнала процесите в Министерството на отбраната на Република България за достигане на по-високо равнище на сигурност и отбрана. Това би било възможно и посредством прилагането на изследване на явления, които се проявяват в различни дисциплинарни области като финанси, право, мениджмънт, сигурност, отбрана, международни отношения. В този смисъл следва да се подчертае, че темата на дисертационния труд е представена по нов и различен начин.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Представеният за становище дисертационен труд е посветен на актуален и разгледан по нов начин в теоретичен и практически аспект проблем – усъвършенстването на системата за бюджетиране в Министерството на отбраната на Република България. Поради особеностите на нашето

съвремие, представената проблематика налага съществената роля на средносрочните бюджетни рамки при разработването и изпълнението на фискалната политика, в частност - в Министерството на отбраната на Република България.

Промените в средата за сигурност, присъединяването на Република България към съюзните общности: ЕС и НАТО, интегрирането ѝ в европейските структури за сигурност и отбрана, и изпълнението на международни военнополитически задължения, по които Република България е страна, предполагат поддържането и усъвършенстването на системата за бюджетирание в Министерството на отбраната на Република България. Това налага синхронизирането на националното законодателство в тази област с това на ЕС и НАТО, което би довело до създаване на необходимите условия за по-модерно и по-ефикасно бюджетирание в сферата на националната сигурност и отбрана. Поради това считам, че усилията на Антон Атанасов да анализира и оцени тези сложни по своя характер и многоаспектни проблеми, още повече в контекста на динамично променящата се среда за сигурност, и да обоснове своите отговори за характеристиките и тенденциите в усъвършенстването на системата за бюджетирание на Министерството на отбраната на страната трябва да бъдат оценени по достойнство.

Представеният за становище дисертационен труд е с обем от 309 страници, от които 171 страници основен текст, 138 страници приложения и 12 страници литература. Избраната структурата от три основни глави, всяка от които включва по няколко раздела, е подходяща и позволява задълбочено анализиране и представяне на съдържанието на темата. Работата съдържа задължителните увод, изложение, заключение, използвана литература и източници. Списъкът с използваната литература включва 105 източника на български език, 2 източника на руски език,

49 източника на английски език, 5 нормативни източника и 210 интернет сайта, чието коректно цитиране в текста позволява да се разкрият авторовите тези и резултати в изследването.

Разработката е добре структурирана. Обектът и предметът в дисертационния труд са коректно дефинирани, като са свързани пряко с целта на изследването - посредством анализ на процеса по управление на системата за бюджетиране да се докаже, че усъвършенстването на действащия модел за бюджетиране в Министерството на отбраната е основа за развитие на процесите при изготвяне на средносрочната бюджетна прогноза на Министерството на отбраната, както и планирането и изпълнението на бюджета на Министерството на отбраната.

Целта на дисертационния труд е постигната успешно, предвид поставените четири ограничения, посредством решаване на поставените в разработката изследователски задачи - подробно разписани като шест основни, решени в трите глави на разработката.

За постигането на посочените резултати в работата безспорно е допринесло прилагането на подходящи общонаучни и специализирани изследователски методи и подходи: теоретичен анализ и синтез; единство на историческо и логическо; системен и факторен анализ; изхождане от абстрактно към конкретно, практически действия в организацията, планирането, управлението и контрола на бюджетния процес в Министерството на отбраната. За постигане на научната цел, посредством успешното решаване на задачите в дисертационния труд, се прилагат сравнителен и емпиричен подход и теоретичната схема обект-среда-модел. В дисертацията са приложени класическите традиции и теории на управлението на бюджетния процес и др.

3. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Приемам самооценката на докторант Атанасов за постигнати в дисертационния труд четири научни и три научно-приложни приноса, определям ги като негово лично дело и резултат от самостоятелни научни търсения.

По отношение на научните приноси, извеждам на преден план следните:

- предложено ново фискално правило на ниво държавен бюджет, което да отрегутира ефективността на извършените бюджетни разходи, от размера на които зависи и размера на бюджетното салдо;
- допълнени и обогатени са моделите на Джаки Новицки относно ориентирания към резултатите бюджет с още един, формулиран като - организационно-системен модел, чрез който всеки планиран разход да бъде пряко обвързан със задачите и целите на всяко звено на системата/организацията.

Сред приносите с практико-приложен потенциал, оценявам високо: разработеният нов алгоритъм, който съкращава времетраенето на бюджетната процедура, съгласно бюджетния календар, като подготовката на първото разработване и представяне на бюджетната прогноза за съответния тригодишен период да отпадне да се провежда в периода м. февруари/март и да се организира на по-късен етап - т.е да се обедини с този през м. юни/юли (завършва първия етап представяне на тригодишната бюджетна прогноза – началото на м. юли); разработена и въведена в експлоатация Информационна система „Бюджет“ с практическо приложение на конкретни функционалности по отношение на планиране, изпълнение, отчет и контрол на бюджета.

4. Оценка на публикациите и автореферата

Докторант Атанасов е представил общо три научни публикации, които дават достатъчна публичност на резултатите от изследването.

Авторефератът към дисертационния труд отговаря на изискванията на Закона и Правилника за неговото приложение, като вярно и точно отразява неговото съдържание в обем от 41 страници.

5. Становище относно наличието или липсата на плагиатство

В рамките на моите компетенции и достъпните ми източници не установявам плагиатство в представения за становище докторски труд. Не ми е известно в хода на процедурата да са получавани неанонимни и/или мотивирани писмени сигнали за установяване на плагиатство.

6. Критични бележки, препоръки и въпроси

По-съществените ми конкретни бележки по отношение на дисертационния труд са насочени към по-ясно извеждане на ролята и значението на комуникацията с второстепенните разпоредители с бюджет и подчинените им структури, както и с разпоредителите с бюджет от по-ниска степен, доколкото връзката с тях е налице само формално, но в действителност на практика е скъсана, което в повечето случаи се отразява негативно, дори пагубно върху тяхното състояние и готовност.

По изследваната тема: „Усъвършенстването на системата за бюджетиране в Министерството на отбраната“ бих препоръчала на докторанта Атанасов да се запознае с дейността и научните разработки, както и с практическия опит на предишни и настоящи членове на катедрата. Считаю, че това би му било само от полза по представената тематика.

Посочените бележки и препоръките ми към докторант Атанасов не променят положителното ми отношение към постигнатото в оценяваната докторска работа.

7. Заключение

Като оценявам достойнствата на постигнатото, давам положителна оценка на дисертационния труд на тема „Усъвършенстването на системата за бюджетиране в Министерството на отбраната“ и изказвам съгласие на докторант Антон Николов Атанасов да бъде присъдена образователна и научна степен „доктор“ в област на висшето образование 9. Сигурност и отбрана, професионално направление 9.1. Национална сигурност, докторска програма „Организация и управление извън сферата на материалното производство (Управление на сигурността и отбраната)“.

31.05.2023 година

София

доцент д-р Вяра Жекова

OPINION

By: Associate Professor Vyara Stoykova Zhekova, PhD.

Security and Defence Management Department

National Security and Defence Faculty

Subject: Dissertation work for awarding of “Doctor” educational and scientific degree – Higher Education Field 9. Security and Defence, Professional Area 9.1 National Security, Doctoral Program “Organization and Management of Non-Material Production (Security and Defence Management)”

Author: Anton Nikolov Atanasov

Dissertation topic: “IMPROVEMENT OF THE BUDGETING SYSTEM IN THE MINISTRY OF DEFENCE”

Scientific supervisor: Colonel Associate Professor Galin Raynov Ivanov, PhD.

SOFIA – 2023

1. Relevance and significance of the developed scientific problem

The dissertation submitted for opinion is dedicated to a significant and relevant issue regarding the development and improvement of the budgeting system in the Ministry of Defence of the Republic of Bulgaria; it is examined and presented by the doctoral student in a novel, original and interesting manner. Without a doubt, the "budgeting" process in the Ministry of Defence of the Republic of Bulgaria is to a large extent determining, when it comes to the state of the national security system. Regardless of the introduced programmatic and results-oriented budgeting in the ministries and the realization of the other elements of the reform in the area of budgeting, the challenges for their constant improvement, increasing the administrative capacity of the participants in the budget process, delegation of rights and imputation of responsibilities with regards to the budget, and last but not least - building and improving the existing information environment for the needs of the budget by introducing new information technologies. The high dynamics of the planning, programming and budgeting processes in the field of security and defence and the need for development and improvement of the accumulated experience in the budgeting system of the Ministry of Defence of the Republic of Bulgaria are decisive in terms of the relevance of the research question.

The challenges to national security, especially against the background of regional and global conflicts and crises that have arisen in recent decades, require finding new approaches and alternatives to improve the budgeting system in the Ministry of Defence. Effective budget management requires medium-term planning, whereby the horizon for fiscal policymaking expands beyond the annual budget cycle. All EU member states have some kind of medium-term budgetary framework, but these frameworks differ significantly in many aspects: political commitment, planning horizon, scope, level of detail, formulation of objectives, exclusion of certain items, carry-over arrangements, binding nature, etc.

The country's budgeting system, in particular that of the Ministry of Defence of the Republic of Bulgaria, needs to be constantly developed and improved to a degree that allows the country to participate properly, internationally and globally, as well as to be up to the challenges of the dynamically changing security environment - both internal and external. In this context, ensuring comprehensiveness and flexibility in the formation and implementation of the country's fiscal policy can only be achieved on the basis of an adequate budget framework, as well as an advanced and flexible budgeting system, so that our country can adequately respond to the challenges of our time.

For the protection of national interests and the achievement of the country's national priorities, it is necessary that the budgeting system be maintained and improved to the extent necessary to achieve the necessary defence capabilities in both national and allied format. This determines the special and significant place that the budgeting system has in the security and defence system of the country.

The scientific research conducted by PhD student Anton Atanasov, regarding the study of this significant issue is an endeavour worthy of admiration, and even more so in the security and defence area. The state of the country's budgeting system also directly affects the state and quality of its defence capabilities, in the context of the challenges arising from the dynamic changes in the security environment.

The specific nature and complexity of the issues under consideration give me reason to express the opinion that the approach of PhD student Anton Atanasov to the study of the ways of improving the budgeting system of the Ministry of Defence demonstrates systematicity and consistency in the analysis of the budget and fiscal system, as well as in its research and attempts to provide insight into its potential refinement.

The topic of the dissertation corresponds to its content. This gives us the reason to conclude that the issues under consideration regarding the improvement of the budgeting system of the Ministry of Defence and its role as a factor in the successful achievement of the necessary defence capabilities of the Republic of Bulgaria, both at the national level and at the Alliance level, would help the Ministry of Defence of the Republic of Bulgaria to achieve a higher level of security and defence. This would also be possible through the application of the study of phenomena that manifest themselves in various disciplinary areas such as finance, law, management, security, defence, international relations, etc. In this sense, it should be emphasized that the topic of the dissertation is presented in a novel and original way.

2. General characteristics of the presented dissertation work

The dissertation presented for opinion is dedicated to a theoretical and practical problem that is both current, and examined in a novel way - the improvement of the budgeting system in the Ministry of Defence of the Republic of Bulgaria. Due to the specifics of our times, the presented issues require the essential role of medium-term budget frameworks in the development and implementation of the fiscal policy, in particular - in the Ministry of Defence of the Republic of Bulgaria.

The changes in the security environment, the accession of the Republic of Bulgaria to the allied communities - NATO and the EU, its integration in the

European security and defence structures, and the fulfilment of international military political obligations, to which the Republic of Bulgaria is a party, imply the maintenance and improvement of the budgeting system in the Ministry of Defence of the Republic of Bulgaria. This necessitates the synchronization of national legislation in this area with that of the EU and NATO, which would lead to the creation of the necessary conditions for more modern and more efficient budgeting in the field of national security and defence. Therefore, I believe that Anton Atanasov's efforts to analyze and evaluate these complex and multifaceted in nature problems, even more so in the context of the dynamically changing security environment, and to substantiate his answers on the characteristics and trends in the improvement of the budgeting system of The Ministry of Defence of the country should be assessed on merit.

The thesis submitted for opinion consists of 309 pages, of which 171 pages represent the main text, 138 pages represent appendices and 12 pages represent references. The chosen structure of three main chapters, each of which includes several sections, is appropriate and allows for a thorough analysis and presentation of the content of the topic. The work contains the mandatory introduction, exposition, conclusion, used literature and sources. The list of used literature includes 105 sources in Bulgarian, 2 sources in Russian, 49 sources in English, 5 normative sources and 210 Internet sites, whose correct citation in the text allows to highlight the author's theses and results in the research.

The work is well structured. The object and the subject in the dissertation work are correctly defined, being directly related to the purpose of the research – by means of an analysis of the management process of the budgeting system, to prove that the improvement of the current budgeting model in the Ministry of Defence is the basis for the development of the processes in the preparation of the medium-term budget forecast of the Ministry of Defence, as well as the planning and implementation of the budget of the Ministry of Defence.

The aim of the dissertation has been successfully achieved, given the four limitations, set by solving the research tasks of the work - detailed as six main ones, solved in the three chapters of the work.

The application of appropriate general scientific and specialized research methods and approaches has undoubtedly contributed to the achievement of the stated results of the work: theoretical analysis and synthesis, unity of the historical and the logical; systematic and factor analysis; moving from the abstract to the concrete, practical actions in the organization, planning, management and control of the budgeting process of the Ministry of Defence. To achieve the scientific goal, through the successful solution of the tasks in the dissertation, a comparative

and empirical approach and the theoretical scheme object-environment-model are applied. Classical traditions and theories of managing the budget process, etc., are applied in the dissertation.

3. Evaluation of scientific and scientific-applied contributions

I accept the self-assessment of doctoral student Atanasov for four scientific and three scientific-applied contributions achieved in the dissertation work; I define them as his personal work and the result of independent scientific research.

In terms of scientific contributions, I can highlight the following:

- the proposed new fiscal rule at the level of the government budget, which would regulate the effectiveness of budget expenditures, the size of which also depends on the size of the budget balance;
- Jackie Nowitzki's results-oriented budgeting models have been supplemented and enriched with another one, formulated as an organizational-system model, through which each planned expenditure is directly linked to the tasks and objectives of each unit of the system/organization.

Among the contributions with practical potential, I highly value:

- the developed new algorithm that shortens the duration of the budget procedure, according to the budget calendar, such that the preparation of the first draft and the presentation of the budget forecast for the relevant three-year period should no longer be held in the February/March period and be organized at a later date stage - i.e., to it merge with the one in June/July (which completes the first stage of presentation of the three-year budget forecast - the beginning of July);
- the developed and implemented Budget Information System with practical application of specific functionalities in terms of budget planning, implementation, report and control.

4. Evaluation of the publications and the abstract

Doctoral student Atanasov has presented a total of three scientific publications, which give sufficient publicity to the results of the research.

The abstract for the dissertation meets the requirements of the Law and the Regulations for its application, faithfully and accurately reflecting its content in a volume of 41 pages.

5. Opinion on the presence or absence of plagiarism

Within my competences and the sources available to me, I cannot detect any plagiarism in the presented doctoral work. I am not aware of any non-anonymous

and substantiated written claims regarding plagiarism that have been received during the procedure.

6. Criticisms, recommendations and questions

My more substantial specific comments regarding the dissertation are aimed at emphasizing more clearly the role and importance of communication with subordinate budget managers and their subordinate structures, as well as with lower-level budget managers in so far as the relationship with them is present only formally, but in reality, it is broken in practice, which in most cases has a negative, even detrimental effect on their condition and readiness.

On the researched topic: “Improving the Budgeting System of the Ministry of Defence”, I would recommend doctoral student Atanasov to familiarize himself with the activity and scientific work, as well as with the practical experience of previous and current members of the Chair. I believe that this would only be useful on this topic.

The above-mentioned notes and my recommendations to doctoral student Atanasov do not change my positive evaluation of the achievements in the evaluated doctoral work.

7. Conclusion

Appreciating the merits of what has been achieved, I give a positive assessment of the dissertation work on the topic: “Improving the Budgeting System of the Ministry of Defence” and express my consent to awarding a “Doctor: educational and scientific degree in Higher Education Field 9., Professional Area 9.1. National Security, Doctoral Program “Organization and Management Outside the Area of Material Production (Security and Defence Management)”, to doctoral student Anton Nikolov Atanasov.

31.05.2023

Associate Professor

Dr. Vyara Zhekova

Sofia